

Position Paper – Integrale Programmalijn Armoede & Schulden

Van versnippering naar samenhang, van systeemdruk naar bestaanszekerheid

Namens: Lumens

1. Kern van het vraagstuk

Armoede en schulden zijn geen geïsoleerde problemen, maar raken aan vrijwel alle leefgebieden: gezondheid, opvoeden, onderwijs, werk en wonen.

In de praktijk zien wij dat inwoners:

- Vastlopen in een combinatie van financiële, administratieve en juridische problemen
- Te laat in beeld komen bij hulpverlening
- Te maken krijgen met een versnipperd aanbod zonder duidelijke regie

Het huidige systeem is ingericht op losse interventies, terwijl het vraagstuk vraagt om **samenhang en continuïteit**.

2. Het probleem is geen gebrek aan aanbod, maar gebrek aan samenhang

Binnen gemeenten zijn veel onderdelen aanwezig:

- Vroeg signalering
- Budget coaching
- Schuldhulpverlening
- Sociaal raadsliedenwerk

Maar deze functioneren vaak:

- Naast elkaar in plaats van met elkaar
- Met verschillende toegangspunten
- Zonder gezamenlijke sturing op resultaat

Hierdoor ontstaan vertraging, uitval en escalatie.

3. De oplossing: één integrale programmalijn

Lumens stelt voor om armoede en schulden te organiseren in één **structurele programmalijn**: een samenhangend geheel van interventies, met duidelijke regie, doorlopende begeleiding en sturing op maatschappelijke impact. De kracht zit niet in de losse onderdelen, maar in de **onderlinge verbinding**.

4. Sociaal raadsliedenwerk als verbindende ruggengraat

Binnen deze programmalijn is sociaal raadsliedenwerk geen aparte voorziening, maar de **schakel die het systeem laat werken**.

Sociaal raadslieden:

- Maken wet- en regelgeving toegankelijk voor inwoners
- Signaleren problemen vroeg (vaak vóóordat schulden escaleren)
- Lossen acute knelpunten op (beslagen, toeslagen, boetes)
- Verbinden financiële, juridische en sociale ondersteuning
- Zorgen dat inwoners daadwerkelijk krijgen waar ze recht op hebben

In de praktijk is dit vaak het **eerste effectieve contactmoment én de sleutel tot vervolgenterventies**.

Zonder deze functie:

- Blijven signalen liggen
- Escaleren kleine problemen tot grote schulden
- Worden zwaardere en duurdere trajecten noodzakelijk

5. De integrale keten in de praktijk

De programmalijn bestaat uit één doorlopende keten:

5.1 Preventie & vroegsignalering

- Signalen van betalingsachterstanden
- Outreachend contact in de wijk
- **Directe inzet van sociaal raadslieden bij eerste problemen**

5.2 Sociaal raadsliedenwerk (doorlopend aanwezig)

- Recht- en regelhulp
- Voorkomen van schulden door tijdig ingrijpen
- Oplossen van stress-verhogende factoren
- Structurele begeleiding bij complexe situaties

Dit loopt niet naast, maar **door alle fasen heen**.

5.3 Budgetcoaching & financiële zelfredzaamheid

- Overzicht en gedragsverandering
- Oefenen met budgetteren en regelingen
- Versterken van zelfredzaamheid

5.4 Schuldhulpverlening

- Integrale intake en stabilisatie
- Trajectbegeleiding en onderhandelingen
- Nauwe koppeling met sociaal raadsliedenwerk (juridisch/administratief)

5.5 Jongerenaanpak

- Inzet van het Jongeren Perspectief Fonds
- Koppeling schulden ↔ perspectief (opleiding/werk)

5.6 Nazorg & duurzaam herstel

- Terugvalpreventie
- Blijvende toegang tot ondersteuning
- Borging in wijknetwerken

6. Waarom deze aanpak werkt

6.1 Sneller in beeld, eerder geholpen

Door de combinatie van vroeg signalering en sociaal raadsliedenwerk worden problemen eerder opgelost.

6.2 Minder escalatie

Kleine administratieve of juridische problemen worden niet langer grote schulden.

6.3 Meer effect per euro

Preventie en samenhang leiden tot:

- Minder instroom in zware trajecten
- Minder crisisinterventies
- Lagere maatschappelijke kosten

6.4 Meer grip op het systeem

Door samenwerking met o.a. Bright Cape wordt gestuurd op:

- Wat werkt
- Voor wie
- Met welk effect

7. Wat is hiervoor nodig?

Om deze programmalijn goed te organiseren, is nodig:

Bestuurlijk en organisatorisch

- Eén regisseur op de gehele keten
- Duidelijke opdracht en mandaat
- Gezamenlijke governance

Financieel

- Integrale bekostiging (niet per losse dienst)
- Ruimte voor preventie en nazorg
- Structurele financiering van sociaal raadsliedenwerk

Inhoudelijk

- Koppeling van sociaal, juridisch en financieel domein
- Inzet op wijkniveau
- Doorlopende begeleiding van inwoners

Data & sturing

- Afspraken over data-uitwisseling (AVG-proof)
- Sturing op output, outcome en impact

8. De opbrengst

Voor inwoners

- Minder stress en onzekerheid
- Beter toegang tot rechten
- Duurzaam herstel en perspectief

Voor gemeenten en samenleving

- Lagere kosten door minder escalatie
- Efficiënter gebruik van voorzieningen
- Meer samenhang in beleid en uitvoering

9. Conclusie

De uitdaging ligt niet in het toevoegen van nieuwe interventies, maar in het **organiseren van samenhang**. Door armoede en schulden te benaderen als één integrale programmalijn — met sociaal raadsliedenwerk als verbindende ruggengraat — ontstaat een aanpak die:

- Eerder ingrijpt
- Beter werkt en die een
- Duurzamer resultaat oplevert

10. Slotboodschap

Als we bestaanszekerheid serieus nemen, moeten we stoppen met losse oplossingen en kiezen voor **één samenhangend systeem dat voor inwoners wél werkt.**

